

OTA Antwerpen
interculturele bemiddeling & coaching

Jaarkrant 2017

VOORWOORD

Beste lezer

Er brak een nieuwe lente aan. Hoog tijd dus om terug te blikken op 2017 en verslag uit te brengen van onze activiteiten en engagementen. Voor de tweede keer op rij bieden wij u dit verslag in de vorm van een jaarkrant aan. We hopen u hiermee bondig maar volledig te informeren.

OTA Antwerpen was in 2017 actief betrokken in 219 hulpverleningstrajecten. Dit is geen laag cijfer, maar het ligt lager dan de voorbije twee jaar. We plaatsden daar tegenover dat we een record aantal adviezen gaven en dus vaker hulpverleners achter de schermen coachten doorheen hun traject. En ook op vorming hebben we in 2017 volop ingezet. Met steun van OTA Vlaams-Brabant & Brussel ontwikkelden we een vormingspakket 'Kwetsbare jongeren en radicalisering'. We boden dit meermaals aan, zowel in open aanbod als op vraag van een team of organisatie. We werkten ook 'Stel eens een andere vraag' uit, een pakket dat hulpverleners een inspirerend maar ook vooral praktisch kader biedt voor diversiteitsbewuste ontmoeting en verkennende gespreksvoering.

En er is méér! Met bijkomende projectmiddelen focuste OTA Antwerpen samen met de drie andere Vlaamse OTA's op minderjarige vluchtelingen. We boden onze expertise in

cultuurgevoelig werken aan bij alle jeugdhulpaanbieders binnen de Integrale Jeugdhulp. Ons ondersteuningsaanbod bestond uit ondersteuning in individuele dossiers, teamcoachings en vorming.

OTA Antwerpen schreef in 2017 ook mee aan enkele beleidsaanbevelingen rond diversiteit. We deden dit samen met enkele andere actoren uit de Jeugdhulp die onze bezorgdheden delen, en met steun van koepelorganisatie Jongeren-Informant. De tekst werd ondertussen afgewerkt en zal als basis gebruikt worden om op 28 mei in gesprek te gaan met het kabinet Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG), het departement WVG, Jongerenwelzijn, Kind & Gezin, Onderwijs ...

Over al deze kort aangestipte zaken komt u in deze jaarkrant meer te weten. En we sluiten af met een korte vooruitblik op 2018. Een feestelijk jaar voor OTA Antwerpen trouwens! Maar daarover geef ik het woord graag even aan Winand De Smet, de voorzitter van onze Raad van Bestuur.

Ik wens u een boeiend krantmoment toe.
Namens het ganse team van OTA Antwerpen,

Ruth Kusé, coördinator OTA Antwerpen

30 JAAR OTA

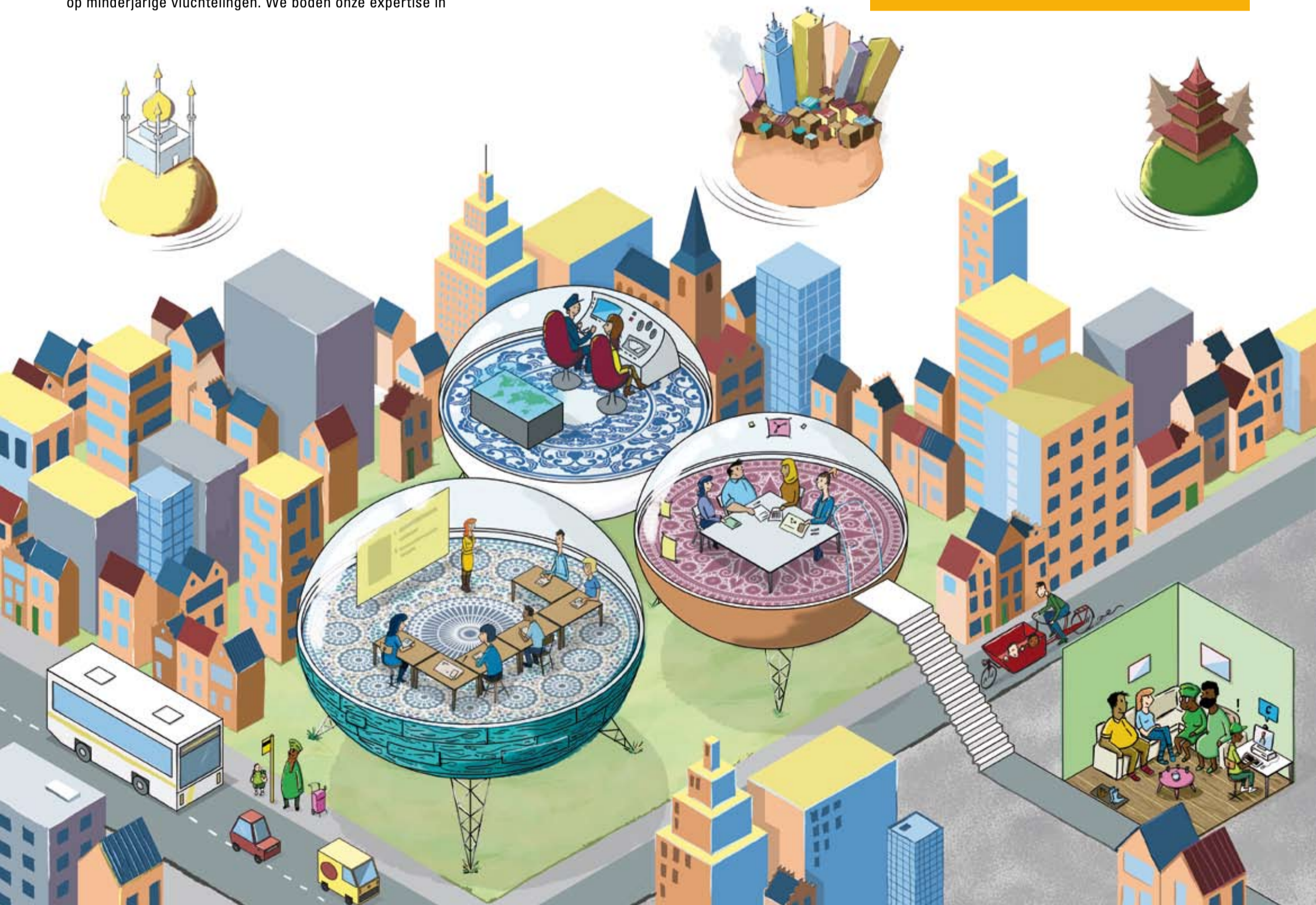
Beste lezer

30 jaar geleden wilden enkele beroepshalve geëngageerde vrijwilligers een extra inspanning doen voor kinderen en jongeren uit gezinnen met een migratieachtergrond. De bestaande hulpverlening was niet echt vertrouwd met de leefwereld van allochtonen en wat de interactie met hen zo bijzonder kleurde. Een divers samengesteld team zou als 'bemiddelaar' optreden en zo de slaagkansen vergroten.

We zijn nu 30 jaar verder en het werk is niet af. De hulpverlening is veranderd, de maatschappij en de bevolking ook, maar de noodzaak aan 'cultuur-sensitieve hulp' is gebleven. In een samenleving waar van samen leven vaak niet zoveel sprake is en met gezinnen die al zoveel gezien hebben.

Hoe we binnen 30 jaar zullen terugblikken op het huidige beleid, dat weten we niet. Maar dat het OTA een bijzondere en gewaardeerde inspanning levert, weet ik wel. Samen met veel betrokken en gedreven medewerkers en vrijwilligers, bestuurders en opnieuw geëngageerde beroepskrachten.

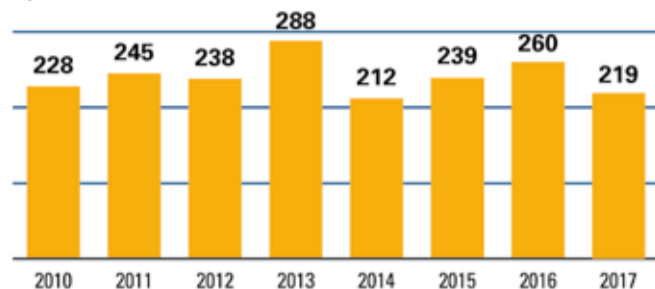
Winand de Smet, voorzitter

2017 IN CIJFERS

CASELOAD 2017

OTA Antwerpen bood ondersteuning in 219 hulpverlenings-trajecten. In vergelijking met de voorbije jaren ligt dit cijfer — met uitzondering van 2014 — iets lager. We plaatsen daar graag naast dat we in 2017 een record aantal adviesvragen opnamen (80) en dus achter de schermen bij een traject betrokken waren, zonder cliëntcontact. Onderaan deze bladzijde méér hierover.

In 219 dossiers gebeurden in de loop van 2017

(*) Dit zijn zowel verkennende en herkerende gesprekken, als betekenis- en conflictbemiddelingen.

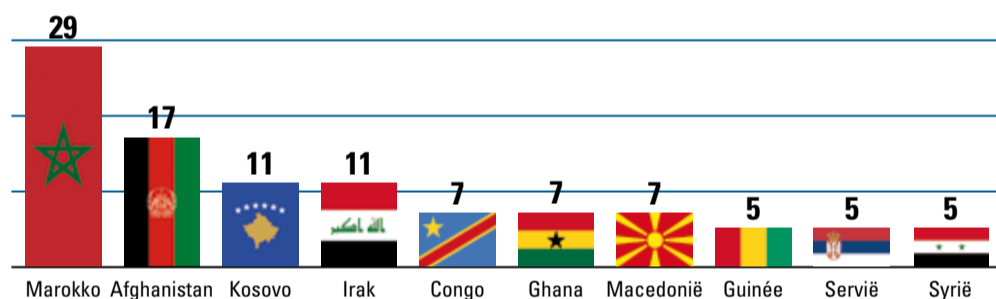
AANMELDINGEN 2017

Van de 219 trajecten die OTA participatief ondersteunde in 2017 zijn er 160 ook dat jaar aangemeld. De overige 59 trajecten liepen al langer. De 160 nieuwe aanmeldingen nemen we verder onder de loop voor u ...

SUPERDIVERSITEIT

Herkomst is een complex gegeven. Sinds 2016 registreren we zowel het herkomstland van de biologische moeder als van de biologische vader, maar ook dat is niet het volledige verhaal. Bovendien zijn in de aangemelde dossiers vaak ook nog stief-, plus- of pleegouders betrokken.

Om u een beeld te geven van de superdiversiteit die in onze dossiers voorkomt, geven we u hier een overzicht van de meest voorkomende herkomstlanden van de moeder*. Er komen in de 160 nieuwe dossiers 44 herkomstlanden voor.

(*) Een overzicht geven van de meest voorkomende herkomstlanden van de moeder is een keuze. Een overzicht van de meest voorkomende herkomstlanden van de vader had net zo goed gekund.

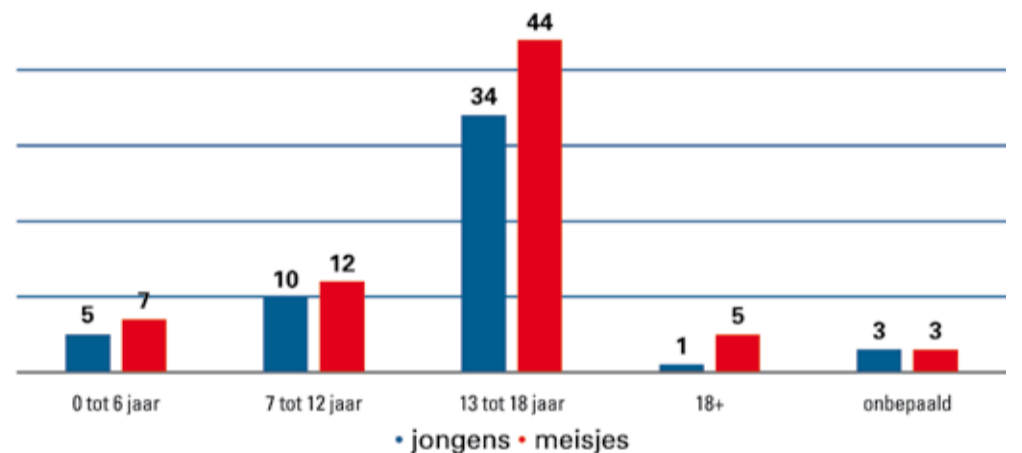
JONGENS & MEISJES

53 DOSSIERS VAN JONGENS

71 DOSSIERS VAN MEISJES

36 DOSSIERS VAN GEZINNEN

Wanneer het om gezinnen gaat, dan is er geen registratie van de leeftijden van alle kinderen. Als we de leeftijden van de individueel aangemelde jongens en meisjes bekijken, dan komen we tot volgend overzicht:

ADVIESRECORD

We namen in 2017 een record aantal adviesvragen op (80) en waren dus achter de schermen bij een traject betrokken, zonder cliëntcontact. Soms blijkt er immers niet echt nood te zijn aan in duo werken met OTA in een dossier, maar zijn hulpverleners eerder vragende partij om info, kadering en praktische tips te krijgen waardoor ze zelf verder kunnen. We zijn samen met u benieuwd of deze tendens zich in 2018 zal verder zetten ...

CLB	32
CKG	7
BTH	5
CB	5
Crisisteam -18	5
CAW Onthaal	4
Geestelijke gezondheidszorg	4
OOC	3
Onderwijs	3
Leefgroepen NBMV	3
OCJ	2
VK	2
Politie/jeugdbrigade	2
SDJ	1
Voogd NBMV	1
Fedasil Opgangcentrum	1

AANMELDERS

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de aanmelders in 2017, in vergelijking met 2016. Belangrijke noot bij deze tabel is dat we als aanmelder de dienst / organisatie registreren die de telefonische aanmelding deed en dus de ondersteuning van OTA aanvraag. In de praktijk zijn vaak meerdere diensten / organisaties bij een traject betrokken.

		2016	2017
CLB	Centrum Leerlingenbegeleiding	65	63
OCJ	Ondersteuningscentrum Jeugdzorg	30	13
SDJ	Sociale Dienst Jeugdrechtbank	24	15
OOC	Onthaal-, Observatie & Oriëntatiecentrum	19	13
CB	Contextbegeleiding	12	29
BTH	Begeleidingstehuis	8	9
PZA	Pleegzorg provincie Antwerpen	5	3
CHAH	Crisishulp aan Huis	5	5
CKG	Centrum voor kind- en gezinsondersteuning	4	1
CAW (JAC)	Centrum Algemeen Welzijnswerk (Jeugd Adviescentrum)	3	
DJG	Dienst Jeugd, Gezin & Nazorg	3	
DC	Dagcentrum	3	1
GI	Gemeenschapsinstelling	2	4
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap	1	
ZP	Zeepreventorium	1	
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg		1
VK	Vertrouwenscentrum Kindermishandeling		3
TOTAAL		185	160

Wat valt op? Het aantal aanmeldingen van CLB blijft hoog. De reguliere aanmelders (OCJ, SDJ en OOC) meldden minder aan. Het aantal ondersteuningsvragen vanuit contextbegeleiding kent een forse groei.

2017 IN VOGELVLUCHT

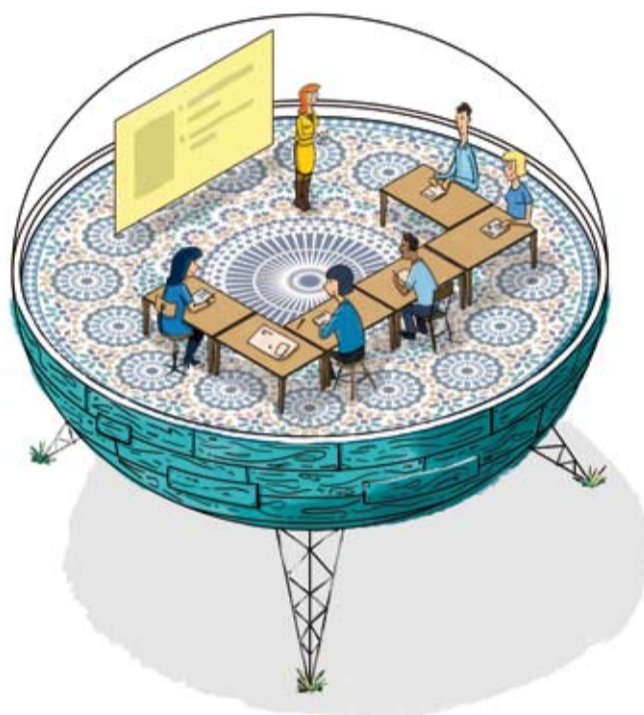
VORMING EN TEAMCOACHING

In ons cijferoverzicht zoomen we in op onze ondersteuning in individuele casussen, zowel adviserend als participatief. Maar ook op groepswork werd in 2017 volop ingezet! We organiseerden vorming in open aanbod én op maat van een dienst of organisatie. Vooral het pakket 'Kwetsbare jongeren en radicalisering – een complex verhaal' werd meermaals aangeboden. Het pakket kwam met steun van de collega's van OTA Vlaams-Brabant & Brussel tot stand en werd doorheen het jaar voortdurend geëvalueerd en bijgestuurd. We zullen het ook in 2018 blijven aanbieden, vooral op vraag maar in september 2018 ook één keer in open aanbod.

'Bedankt om mijn wereldbeeld te verbreden!'

Ook het pakket "Stel eens een andere vraag" werd meerdere keren aangeboden. Dit pakket werd intern ontwikkeld op basis van de vele ondersteuningsvragen die we binnen krijgen bij OTA. Het heeft als doel hulpverleners enerzijds een kader te bieden om diversiteitsbewust te ontmoeten en anderzijds ook praktische handvatten te geven om in gespreksvoering verkennend te werk te gaan en eens 'een andere vraag' te stellen.

Aandachtspunten bij interculturele hulpverlening

- Verbinden
- Verkennen
- Invoegen
- Verbreden
- Afstemmen
- Rolbevestigend praten

'Zeer concrete tips meegekregen waarmee ik zeker verder kan in de praktijk.'

We gingen ook langs bij teams om samen een blik te werpen op casussen en samen op zoek te gaan naar de meest geschikte aanpak voor het vervolgtraject. Deze manier van werken waarbij een team samen nadenkt over cultuurgevoelige hulp en stappen zet om dit waar te maken, zien wij bij OTA als een boeiende formule. We zetten hier dan ook graag verder op in en zullen proberen dit aanbod in de toekomst nog te verdiepen én te versterken.

'Enthousiaste ploeg met veel bereidheid om te luisteren naar de vragen en twijfels die we hadden.'

Onderstaande tabel is niet volledig, maar geeft een idee van het groepswork dat we in 2017 opnamen.

Afbeelding uit 'Intersectorieel denken' uitgegeven door Ella vzw / illustratie: apostrof (Sara S'Jegers)

'Jullie hebben een mooi aanbod en brengen inhoud die aan het denken zet.'

Radicalisering, een complex geheel van invloeden

Micro: het individu
Meso: relatie met nabije omgeving (ouders, siblings, vrienden,...)
Macro: de organisatie van de maatschappij en het maatschappelijk discours

'Veel ruimte voor verhalen, ervaringen en discussie ... Kei boeiend!'

19 januari	Deelname panelgesprek @ Studiedag 'Migratie en NBMV anno 2017'	Karel De Grote Hogeschool Antwerpen
30 januari	Teamcoaching adhv casussen Afghaanse NBMV	Leefgroep NBMV Biz Ikki Schoten
9 februari	'Kwetsbare jongeren en radicalisering - een complex verhaal'	SDJ Antwerpen
23 februari	'Kwetsbare jongeren en radicalisering - een complex verhaal'	SDJ Antwerpen
6 maart	Practicum 'Interculturele hulpverlening' aan studenten Orthopedagogie	AP Hogeschool Antwerpen
21 maart	Teamcoaching adhv casussen	Leefgroep NBMV in BTH Don Bosco
29 maart	Teamcoaching adhv casussen	BTH Wingerdbloei
26 april	'Kwetsbare jongeren en radicalisering - een complex verhaal'	open aanbod
27 april	'Kwetsbare jongeren en radicalisering - een complex verhaal'	open aanbod
4 mei	Teamcoaching adhv casussen	Leefgroep NBMV Wereldpoortje
9 mei	Vormingsmoment voor vrijwillige co-bemiddelaars van OTA Antwerpen	intern
10 mei	Gastcollege 'Roma en hulpverlening'	AP Hogeschool Antwerpen
15 mei	Deelname themalunch 'Diversiteiten interculturaliteit'	TRAWANT
8 augustus	Teamcoaching adhv casussen	BTH Waaiburg
12 september	Vorming aan buddy's NBMV	Cirkant
25 september	Teamcoaching adhv casussen	Cirkant
27 september	'Kwetsbare jongeren en radicalisering - een complex verhaal'	open aanbod
28 september	'Kwetsbare jongeren en radicalisering - een complex verhaal'	open aanbod
5 oktober	Workshop verkennende gespreksvoering 'Stel eens een andere vraag'	Mobiele Werkgroep CKG's
12 oktober	Gastcollege 'Interculturele bemiddeling'	AP Hogeschool Antwerpen
12 oktober	'Kwetsbare jongeren en radicalisering - een complex verhaal'	Dienst Jeugd & Gezin (Politie Antwerpen)
20 oktober	'Kwetsbare jongeren en radicalisering - een complex verhaal'	Joba - vzw Kiosk
7 november	Workshop verkennende gespreksvoering 'Stel eens een andere vraag'	VCLB De Wissel
9 november	Teaser 'Stel eens een andere vraag' @ Kwaliteitsdag Jongerenwelzijn	Agentschap Jongerenwelzijn
14 november	Inspirerende workshop rond diversiteit @ Netwerkdag kinderarmoede	Stad Antwerpen
17 november	Workshop verkennende gespreksvoering 'Stel eens een andere vraag'	open aanbod voor CLB's
23 november	Gastcollege 'Roma en hulpverlening'	Thomas More Hogeschool Antwerpen
12 december	Teamcoaching adhv casussen (specifiek Roma)	Amaryllis
14 december	Workshop in starttraject AN-leerkrachten	LOP Basisonderwijs

2017 IN DEEL II VOGELVLUCHT

BELEIDS- AANBEVELINGEN

Op initiatief van Arnold Schaek (directeur CKG Het Open Poortje vzw) en Ruth Kusé (coördinator OTA Antwerpen) kwam in de loop van 2017 een groep van vertegenwoordigers van jeugdhulporganisaties enkele keren samen. Aanleiding van de bijeenkomsten was een gedeelde bezorgdheid die ontstond na het lezen van het jaarverslag van Kind en Gezin. Daarin stond o.a. te lezen dat een kind uit een niet-Westers gezin 30% kans heeft om in kansarmoede te worden geboren, tegenover 5% voor kinderen uit een Vlaams gezin.

De insteek van de samenkomsten was eerst en vooral een uitwisseling van ervaringen in het al dan niet bereiken van de doelgroep niet-Westerse gezinnen, rond drempels, good practices, enzovoorts ... De groep kwam echter al snel uit op de nood om dit thema veel ruimer te kaderen, namelijk vanuit diversiteit in de jeugdhulp, en dit op verschillende niveaus en domeinen.

Met steun van koepelorganisatie Jongeren-Informant werden aanbevelingen en actiepunten geformuleerd, gericht aan 1) de overheid, 2) de jeugdhulp en 3) het onderwijs. Op basis van deze tekst zullen we in het voorjaar van 2018 in gesprek gaan met alle betrokken partijen. We willen samen concrete stappen zetten en de uitdagingen van onze super-diverse samenleving constructief aanpakken.

PROJECT

In 2017 liep parallel bij de vier Vlaamse OTA's het project 'Cultuursensitief vormen en sensibiliseren ter ondersteuning van de impact van de vluchtelingencrisis en radicalisering op de integrale jeugdhulp'. Het project speelde in op de ondersteuningsnood die twee recente maatschappelijke problematieken met zich mee brachten en nog steeds brengen: de vluchtelingenproblematiek en — losstaand hiervan — radicalisering.

OTA Antwerpen engageerde zich om hulpverleners te ondersteunen en te coachen, zodat zij professioneler leren handelen in complexe situaties waarin culturele en levensbeschouwelijke aspecten meespelen en/of waarbij gedwongen migratie aan de basis ligt van het probleem. OTA geeft inzicht in migratiemechanismen, in het effect van migratie op gezinsdynamiek, in de verschillende fases van een radicaliseringsproces, enzovoorts ... Op die manier worden hulpverleners sterker in hun contacten met jongeren en/of hun gezin en het uitstippelen van een verder hulpverleningstraject op maat verloopt vlotter. Bovendien bevordert het ook de vertrouwensrelatie met de hulpverlener én met de hulpverlening in het algemeen.

OTA Antwerpen nam binnen het project individuele ondersteuningsvragen op, maar bood ook teamcoaching en vorming aan. Volgende tabellen geven in cijfers onze inzet weer:

MINDERJARIGE VLUCHTELINGEN	
Ondersteuning in individuele dossiers - participatief	22
Ondersteuning in individuele dossiers - adviserend	21
Teamcoachings	9
Vorming	1

RADICALISERING	
Ondersteuning in individuele dossiers	2
Vorming	8

Vanuit de overheid kregen we de opdracht om ons te richten tot alle jeugdhulpaanbieders binnen de Integrale Jeugdhulp. Aangezien de brede Integrale Jeugdhulp in principe geen deel uitmaakt van de doelgroep binnen de kernopdracht van OTA vroeg dit in eerste instantie een actieve afstemming met de andere sectoren dan de Bijzondere Jeugdzorg: VAPH, CLB, Kind & Gezin, Algemeen Welzijnswerk en Geestelijke Gezondheidszorg. De ondersteuningsnoden werden in kaart gebracht. OTA Antwerpen zal de gesitueerde noden binnen de provincie Antwerpen verder uitwerken en op basis daarvan het ondersteuningsaanbod proberen verbreden en verdiepen. Ook de intersectorale samenwerkingen die in het kader van dit project werden opgestart zullen uiteraard met zorg worden verder gezet.

Als u geïnteresseerd zou zijn in de algemene conclusies en aanbevelingen die de vier OTA's in een gezamenlijk eindrapport formuleerden, contacteer ons dan gerust!

OTA Antwerpen
Kerkstraat 159
2060 Antwerpen

03/663.13.63

info@ondersteuningsteam.be

www.ondersteuningsteam.be

Volg OTA Antwerpen
op Facebook!

VOORUITBLIK

OPEN AANBOD 2018

**DONDERDAG 26/04/2018
VORMINGSDAG**
*'Aandachtspunten in
interculturele ontmoeting
Roma in-zicht!'*

**DONDERDAG 20/09/2018
VORMINGSDAG**
*'Kwetsbare jongeren
en radicalisering
– een complex verhaal'*

**NAJAAR 2018 - DATUM VOLGT
TREFDAG**
'30 jaar OTA Antwerpen'

Noteer deze data alvast in uw agenda en houd uw mailbox, onze site www.ondersteuningsteam.be én de Facebookpagina van OTA Antwerpen in de gaten voor meer praktische en inhoudelijke info!

RAAD VAN BESTUUR

In 2017 verlieten twee bestuursleden de Raad van Bestuur van OTA Antwerpen. Een van hen, Luc van Jole, deed dat na een engagement van maar liefst 30 jaar. We hebben hem reeds op gepaste wijze onze enorme dankbaarheid getoond, maar we voorzien hier in de krant toch ook nog een eervolle vermelding. Bedankt Luc!

Ondertussen werd vervanging gezocht én gevonden. In maart 2018 treden Zouhra Naeme en Dominick Vosters toe tot de Raad van Bestuur van OTA Antwerpen.

Van harte welkom!

BLIJVENDE FOCUS OP MINDERJARIGE VLUCHTELINGEN

De Vlaamse OTA's focusten in 2017 op de ondersteuning van hulpverleners die te maken kregen met minderjarige vluchtelingen, zowel niet-begeleid als vergezeld door gezinsleden. De ondersteuning nam verschillende vormen aan, van ondersteuning op casusniveau tot teamcoaching bij de nieuw opgerichte leefgroepen NBMV, tot vorming op maat. De nood aan ondersteuning bij hulpverleners bleek groot, binnen alle sectoren van de Integrale Jeugdhulp.

De doelgroep van minderjarige vluchtelingen zal ook in 2018 (en verder in de toekomst) nog impact hebben op de hulpverlening. De problematieken zijn complex. De druk op de (interculturele competenties van) hulpverleners blijft groot. En daarom engageren wij ons in 2018 opnieuw om onze expertise in te zetten voor hulpverleners die werken met minderjarige vluchtelingen (en hun context). We doen dit opnieuw 'breed' voor hulpverleners binnen alle sectoren van de IJH.

Het ondersteuningsaanbod blijft ongewijzigd: Er is ondersteuning mogelijk in individuele dossiers (adviserend of participatief) en ook groepswork (intervisie, teamcoaching, vorming) is een optie. Daarnaast kan OTA Antwerpen u ook bijstaan als u bijvoorbeeld de methodiek TREZIRIA wil inzetten voor groepsgesprekken met jongeren, maar nog ietwat onzeker bent om alleen aan de slag te gaan.